

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 209. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358937936/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

rære Virksomhed med en Række matte Angreb paa det unge efterrevolutionære Tysklands Mænd og deres Skrifter.

Han fulgte her kun den Vej, som hans Lærer Schelling var gaaet. Schelling, der i Modsætning til Fichte og hans rene Jeg-Lære havde krænget Aandens dunkle Naturside ud, og grundet Filosofien ligesom Kunsten og Religionen paa det geniale Syn, den saakaldte intellektuelle Anskuelse, havde den frie Vilkaarlighed i sit Princip, i sin Mangel paa Metode, den Vilkaarlighed, der er Romantikens Kærne. Allerede i sin *Bruno* (1802) havde han indflettet det senere saa betydningsfulde Sukord «kristelig Filosofi», hvorvel han endnu hævdede, at Biblen ikke paa langt nær i ægte religiøs Værdi kunde sammenlignes med Indernes hellige Bøger, et Standpunkt, som endog Görres i Begyndelsen af sin Forfatterbane forfægter. Da han som Novalis paa Tiecks Foranledning fordybede sig i Jakob Böhme og de øvrige Mystikere, begyndte han mystisk at filosofere over «Naturen i Gud», et Udtryk, som Martensens *Spekulative Dogmatik* som bekendt senere har taget til Indtægt; men da han kort derefter som Professor i München blev optaget i Adelsstanden, udnævnt til virkelig Geheimeraad og Formand for Videnskabernes Akademi i det inderligt katolske og klerikale Bayern, da begyndte den senere saa meget omtalte «Aabenbaringsfilosofi» at spire i hans Sjæl. Snart var Forvandlingen foregaaet. Uldmanden var bleven til en Hofmand og Forkynderen til en Udraaber, der ved Hemmelighedskræmmeri, ved vidunderlige Programmer om en Videnskab, «man hidtil havde anset for umulig», ved aldrig at ville lade trykke, men blot meddele, og aldrig meddele helt, gjorde sig værdig til nogen Tid efter Hegels Død at blive kaldt fra Bayern til Berlin for at række Statsreligionen i den bestaaende kristelig-germanske Politistat en hjælpende Haand og lære en Statsfilosofi, der efter hans eget Sigende ikke vilde være Andet end Lære om Kristus. Her var det saa, at den unge Slægt, Hegels Lærlinge af Venstre, faldt over ham og rev hans hemmelighedsfulde Spindelvæv i tusinde Stykker.

Dog Schelling er endnu den mindst forstandsfjendske; han selv bliver ivrigt forkæret af den af Kierkegaard beundrede Franz Baader, den genfødte Jakob Böhme, der bebrejder ham, at han stiller Treenigheden paa en logisk Balancerstang, men især at han har gjort sig skyldig i det Fritænkeri at nægte den onde Aand som personlig Djævel. De øvrige romantiske Filosofer

udtaler sig i Overensstemmelse hermed. Schubert skriver *Drømmens Symbolik*, beskæftiger sig for fuldt Alvor med Drømmetydning — Romantikernes hele Poesi havde jo Drømmen til Ideal — og svælger i Maanesyge og Aandeseeri som i de højeste Kilder til Kundskab. Seerinden fra Prevorst, som Strauss betegnende nok begynder sin Virksomhed med at afsløre, spiller i hín Tid en vigtig Rolle. Görres endelig, han, der under den store Revolution havde istemmet sin «Triumfsang over Roms Fald og det hellige romerske Riges Undergang» senere taget stor og ærefuld Del i Vækkelsen af den tyske Folkeand under Kampen mod Napoleon, bliver Forfatter af *Den kristelige Mystik*, den Bog, som Kierkegaard læste med hellig Gysen, ruller sig i Martyrernes Blod, nyder Helgenindernes Pinsler og Henrykkelse, skildrer i hvad Orden Glorieudstraling, Naglegab og Saaret i Siden viser sig paa de Helgener og Helgeninder, som dermed benaadcs, og kaster sig, han, den fordums Jakobiner, næsegrus ned for den ene saliggørende katolske Kirke, lovsyngende Fyrsternes hellige Alliance. Føj saa hertil Politikerne: Adam Müller, der, som Gottschall træffende har sagt, søger Novalis' blaa Blomst i Politiken og vil sammensmelte Stat, Videnskab, Kirke og Teater til en vidunderlig Enhed; Haller, der skjuler sin Overgang til Katolicismen for at beholde sine Embeder, og som i sin *Restauration af Statsvidenskaberne* grunder disse Videnskaber paa Præstevælden; Leo, mod hvem Ruge fører sin glimrende Angrebekamp, som i samme Aand ivrer mod Tidsalderens Humanitet og Sky for at udgyde de Radikales Blod; Stahl, der i sin Retsfilosofi sammenligner Ægteskabet med Forholdet mellem Kristus og Menigheden, Familien med Treenigheden og den jordiske Arveret med Retten til den himmelske Arv — man lægge alt dette sammen, og man vil føle, hvorledes Romantiken ender som med en sand Heksesabbat, i hvilken Filosoferne spiller de gamle Kærlingers Rolle, under Oplysningshadernes Torden, under Mystikernes vanvittige Hyl og under Politikernes Raaben paa Politistat, Kirkemagt og Præstevælde, mens Teologien og Teosofien kaster sig over Videnskaberne og kvæler dem under deres Kærtegn.